

	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Konrad Kongshaug 6531 Averøy	Fylkesleder	Møtt	90856350	konradkongshaug@hotmail.com
Odd Bjarne Bjørdal, 6156 Ørsta	Nestleder	Møtt	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Petter Melchior, 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Hilde Kjersem Kolberg, 6433 Hustad	Styremedlem	Møtt	90832134	hildekjersem@gmail.com
Vegard Smenes, 6532 Averøy	Styremedlem	Møtt	99786830	vsmenes@gmail.com
Marte Halvorsen, 6687 Valsøyfjord	1. vara	Møtt	93423436	martehalvorsen1@gmail.com
Anna Håland Berget, 6300 Åndalsnes	2. vara	Møtt	91522107	bergetann@hotmail.com
Liv Borghild Hildre, 6391 Tresfjord	Nestleder BKL	Møtt	45435306	livborghild@gmail.com
Til orientering:				
Ole Henrik Rindli, 6364 Vistdal	3. vara		91126438	peola@live.no
Sekretariatet				
Arnar Lyche	org.-sjef	Møtt	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	rådgiver	Møtt	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	rådgiver	Møtt	90954787	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid	rådgiver	Møtt	93003808	rose.bergslid@bondelaget.no

Protokoll fra styremøte i Møre og Romsdal Bondelag onsdag 11. og torsdag 12. desember 2019 på Quality Hotel Ulstein, Ulsteinvik

Onsdag 11. desember:

Kl 14.00-15.00: Gardsbesøk hos Lillian Flø, på Flø – storfe

Kl 15.30-17.45: Styremøte

Kl 18.00-19.00: Gardsbesøk hos Gode Greier, på Dimna - Lisa Mari Breivik Anderson

Torsdag 12. desember

Kl 08.30-14.00: Styremøte

Tekst og bilder fra gardsbesøkene er lagt ut på hjemmesida

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2019 Godkjenning av sakliste

Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

2/2019 Godkjenning av protokoll fra styremøte 23. september 2019

Vedlegg: Protokoll tidligere utsendt

Vedtak: Protokoll fra telefonstyremøte 23. september 2019 godkjent

3/2019 Medlemsutvikling og medlemsverving

Medlemstal pr. 31/12-2018: 3.260

Rindal Bondelag med 200 medlemmer er fra 1. januar 2019 overført Sør-Trøndelag Bondelag. I januar ble 49 medlemmer som ikke betalte kontingent for 2018 i henhold til Norges Bondelag sine lover strøket som medlem ved utgangen av 2018.

Medlemstall pr 01/01-2019: 3.053

Medlemstall pr. 11/12-2019: 2.976

Endring hittil i 2019: - 77

Nyinnmeldte hittil i 2019: 70

Fra 1. januar 2020: Halså Bondelag går over til Trøndelag (62 medlemmer pr 4. des 2019) og Hornindal Bondelag går over til Møre og Romsdal (85 medlemmer pr 4. des 2019)

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Mobil:	E-postadresse
Fannestrandveien 63. 6415 Molde	Fannestrandveien 63. Molde (Felleskjøpet)	71 20 28 90	41 41 88 71	More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet: www.bondelaget.no/moreogromsdal

Medlemsutvikling**M&R Bondelag****Pr 11.12.2019**

	Antall pr. 01.01.2019	Antall pr. 11.12.2019	Utmeldte	Døde	Nye
8150201 Molde Bondelag	134	138	3	0	7
8151101 Vanylven Bondelag	73	75	0	0	2
8151105 Rovde Bondelag	25	23	2	0	0
8151501 Vestre Sunnmøre Bondelag	71	70	1	0	0
8151901 Volda Og Dalsfjord Bondelag	60	57	5	1	2
8151903 Austefjord og Bjørke Bondelag	63	63	1	0	1
8152001 Ørsta Bondelag	92	89	7	0	4
8152005 Hjørundfjord Bondelag	58	56	3	0	1
8152301 Ørskog Bondelag	40	38	2	0	0
8152401 Eidsdal og Norddal Bondelag	48	45	3	2	0
8152402 Valldal Bondelag	51	47	4	1	0
8152501 Stranda Bondelag	58	57	2	0	1
8152502 Sunnøy Bondelag	66	65	1	0	0
8152504 Liabygda Bondelag	17	16	2	1	1
8152601 Stordal Bondelag	28	28	0	0	0
8152801 Sykkylven Bondelag	96	91	9	0	4
8152901 Skodje Bondelag	59	56	8	0	5
8153201 Giske Bondelag	60	59	2	0	1
8153401 Hildre Og Vatne Bondelag	36	37	1	0	2
8153406 Ytre Haram Bondelag	46	43	5	1	2
8153501 Vestnes Bondelag	119	112	10	1	3
8153907 Rauma Bondelag	168	160	10	1	2
8154301 Nettet Bondelag	75	72	4	0	1
8154501 Midsund Bondelag	25	24	1	0	0
8154601 Harøy-Fjørtoft Bondelag	19	19	1	1	1
8154701 Gossen Bondelag	51	50	2	0	1
8154801 Fræna Bondelag	137	128	10	0	1
8154802 Hustad Bondelag	86	83	5	1	2
8155101 Eide Bondelag	69	72	1	0	4
8155403 Averøy Bondelag	133	131	5	0	3
8155601 Frei Bondelag	23	23	1	0	1
8155701 Gjemnes Bondelag	149	145	7	2	2
8156001 Straumsnes og Tingvoll Bondelag	166	165	7	0	6
8156301 Sunndal Bondelag	158	153	5	0	0
8156601 Surnadal Bondelag	212	209	8	3	5
8156602 Todalen Bondelag	40	42	0	0	2
8156901 Aure Bondelag	120	116	5	1	1
8157101 Halså Bondelag	65	62	4	0	1
8157301 Smøla Bondelag	53	54	0	0	1
8159901 Direkte Medlem Av Fylkeslaget	4	4	0	0	0
Totalt	3 053	2 976	147	16	70

Kommentert i fylkestyret:

- Møre og Romsdal Bondelag blant de svakeste i klassen på medlemsverving
- Fylker med god medlemsvekst har noen «motorer» som er flinke til å verve. Vi må finne oss noen ildsjeler som kan verve mot honnorar/godtgjørelse. Invitere disse på styremøte.
- Bør bli flinkere til å informere om medlemsfordelene
- Fylkeskontoret bearbeide navnelister (hentes fra produsentregisteret), så vi vet hvem som bør kontaktes. Disse listene må være klare til høsten og sendes ut til lokallagene.
- Minne om at det bør oppnevnes en verveansvarlig i alle lokallag.
- Stort potensiale blant småfebønderne – minne om Bondelagets arbeid med bl.a. rovdyr, beiterett. Sette opp navneliste på potensielle nye medlemmer blant småfebønder.
- Gavekort, julegave til nye medlemmer med medlemskap i Bondelaget?

4/2019: Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte 23. september)

23. september: Møte om framtidens jordforvaltning. Oslo. Atle Frantzen.
Arrangert av Landbruks- og matdepartementet.

24. september: Møte om Grøn Forsking. Fylkeshuset. Molde. Konrad Kongshaug
Åslaug Hennissen har tatt over som leder i Grøn Forsking Midt-Norge (GF), og besøkte fylket.
Deltakere på møtet fra Fylkeskommunen, faglagene, NLR, samvirke og Fylkesmannen.

26. september: Workshop Landbruk Nordvest. Arnar Lyche
Landbruk Nordvest har satt i gang en strategiprosess som ledes av Protomor i Molde. Arnar Lyche var invitert til å komme med innspill i prosessen.

27. september: Møte i fagteam rovdyr og beitebruk i Midt-Norge, Bondelagskontoret, Trondheim. Atle Frantzen.
Tilstede: Audhild S Slapgård, Anne Marken, Leif Hjulstad, Erling Aas-Eng (styret i Norges Bondelag), Frank Røym, Atle Frantzen og Berit J Sølberg. Forfall: Odd Bjarne Bjørdal
Tema:

- Høring på forslag om endringer i naturmangfoldloven og rovviltforskriften.
- Status så langt etter årets beitesesong
- Fylkesmannen/direktoratets håndtering av fellingssøknader
- Hvordan optimere skadefelling – har bondelaget/beitenæringa påvirkning på kommunene
- Erstatning tap av sau 2018 – avkortning ut over normaltapp

27. september: Kulturlandskapskonferanse, Sagafjord Hotell, Sæbø i Ørsta. Odd Bjarne Bjørdal, Petter Melchior, Arnar Lyche, Rose Bergslid. 30 personar deltok.
Møre og Romsdal Bondelag arrangerte kulturlandskapskonferanse om verdier, bruk og endring. Hjørundfjorden er vill og vakker. I dei bratte liene har folk livberga seg i uminnelege tider, og det har skapt det verdifulle kulturlandskapet som nyleg fekk status «Utvalgte kulturlandskap». Bevaring krev aktiv bruk, og da trengs det bønder og beitedyr. Korleis stimulerer vi bonden til kulturlandskapspleie? Dette ønskte Møre og Romsdal Bondelag å sette fokus på når dei arrangerte kulturlandskapskonferanse om verdier, bruk og endring.

Møteleiar: Rose Bergslid

Program:

- Natur, historie og næring, **Knut Hustad – bonde og leiar i Hjørundfjord Bondelag**
- «Hvorfor er Hjørundfjorden spesielt viktig kulturlandskap?» **Siv Aksdal – Møre og Romsdal fylkeskommune**
- «Blomster og bier – hvorfor må vi ta vare på kulturlandskapet?» **Maja Aarønes – Sabima**
- Kulturlandskapspleie i praksis, **Odd Bjarne Bjørdal – bonde og nestleiar i Møre og Romsdal Bondelag**
- «Tilbakeblikk – en samfunnskritikk», **Oskar Puschmann – landskapsgeograf og fotograf – NIBIO**
- «Norske ødegårder – historien om stedene vi forlot», **Øystein Morten – forfatter og historikar**

Kommentert i styret:

- *Savnet de som drar veksler på og nyter godt av landbruket, bl.a. reiselivsnæringa.*
- *For få bønder som deltar på slike konferanser – men mange byråkrater og fagfolk.*
- *Bruker vi ressursene på konferanser på riktig måte, arrangere for noen spesielt interesserte eller om vi skal invitere oss inn i omverdenen?*
- *Mange problemstillingene blir reist på en slik konferanse, viktig og en utfordring å ta dette videre bl.a. inn i jordbruksforhandlingene.*

30. september - 1. oktober: Organisasjonskurs for nye tillitsvalgte i Norges Bondelag.

Oslo. Konrad Kongshaug

Temaene var en blanding av organisasjonsarbeid, kommunikasjonsarbeid og landbrukspolitikk. Foredragsholderne var tillitsvalgt og ansatt ledelse i Bondelaget.

1. oktober: Planleggingsmøte for Landbrukskonferansen 6. mars 2020. Bondelagskontoret. Deltagere: Eli Sæther (Småbrukarlaget), og Arild Erlien, Atle Frantzen, Rose Bergslid og Arnar Lyche (Bondelaget). Aud Lindset Drågen (Fylkesmannen) møtte ikke

3. oktober: Møte i vassregionutvalget. Alexandra, Molde. Arnar Lyche

Arrangert av regional- og næringsavdelinga i Møre og Romsdal fylkeskommune

Regional vassforvaltningsplan for Møre og Romsdal vassregion skal oppdaterast og justerast. Gjeldande vassforvaltningsplan blei godkjent i 2016 og gjeld ut 2021. Oppdaterte planar og tiltaksprogram skal gjelde frå 2022 til 2027. Landbruket er en viktig part i prosessen.

4. oktober: Møte for kommunal landbruksforvaltning om tilskudd i jordbruket. Molde.

Konrad Kongshaug.

To-dagens samling med faglig påfyll og oppdatering for ansatte ved landbrukskontorene, samt gjensidig dialog om erfaringer, problemstillinger osv i tilknytning til forvaltninga av de ulike tilskuddsordningene.

Fylkesleder i Bondelaget, Konrad Kongshaug, hadde en programpost om «Bondelaget og landbrukskontorene». Tok opp problemene rundt det med leiekontrakter på jord og driveplikten, samt litt om utfordringene rundt det med beitebruk på innmark og utmark.

Kommentert i styret:

- *Virker som Bondelagets fokus på driveplikt, boplikt og leiekontrakter begynner å synke inn hos stadig flere i kommunene.*
- *Hvilken funksjon skal/bør landbrukskontorene i kommunene ha? Er det en tendens til at de blir overkjørt av øvrig administrasjon i kommunene? Bør vi ha et større engasjement og fokus fra Bondelaget på dette?*

9. oktober: Telefonmøte i fagteam landbruk - reindrift Norges Bondelag. Atle Frantzen

Norges Bondelag har avtalt møte med representanter frå Sametinget i november. Foreløpig er følgende saker satt opp: Rovvilt. Klima og endringer i produksjonsgrunnlaget. Turisme i beiteområder. Konsultasjonsretten

1) Lite problemer med rein på innmark i det siste. Noen problemer i Trøndelag.

2) Det vurderes om Norges Bondelag skal lage en veileder / standardavtale knyttet til gjerding og gjerdeansvar. Er egentlig fylkesmannens ansvar.

3) Statsbudsjettet forteller at reintallet i Finnmark nå har gått så mye ned at det er beite for alle dyr.

4) Det sjekkes nå om reindriftsloven kommer på høring.

5) Tap av rein til rovdyr: Sjekk Rovbase.

6) Arbeides med å få bruke løs på drevet halsende hund i forbindelse med rovdyrproblemer i Trøndelag.

7) Blir møte med den svenske bondeorganisasjonen (som også organiserer reinbeitehaverne) i Midt norge , sannsynligvis før jul. Jfr bl.a. problemer med streifdyr av ulv.

14.-16. oktober: Besøk av fylkestyret i Østfold Bondelag.

Fylkestyrene og ansatte i Møre og Romsdal og Østfold på rundtur med gardsbesøk og samtaler i Romsdal og på Nordmøre. Totalt deltok det 22 personer, med 11 personer fra begge fylkene.

Det er tradisjon i Bondelaget for at fylkeslagene besøker hverandre for å se, lære og høre om landbruket i andre deler av landet. Det er nyttig å se andre forhold og produksjoner enn det som en er vant med selv, da det kan ofte være at fylkesbondelagene har ulike syn på deler av landbrukspolitikken.

Styreturen startet fra Molde **14. oktober** med busstur gjennom Fræna, kort stopp på Ergan i Bud før turen gikk videre langs Atlanterhavsveien. I Averøy var det tre innlagte gardsbesøk: fylkesstyremedlem **Vegard Smenes** (båsfjøs, myr dyrking), hos fylkesleder **Konrad Kongshaug** (storfekjøtt, beiting) og hos mjølkebonde **Magnhild Slatlem**. Overnatting på Håholmen, der det ble holdt egne styremøter, samt fellesmøte der saker som mjølkekvoter og veien videre, areal, klima og kanaliseringpolitikk ble drøftet.

15. oktober besøk hos **Tingvollst** og ved **Tingvoll sol og bioenergiser** på Norsøk. Overnatting på Phillipshaugen Lodge i Øksendal i Sunndal.

16. oktober orienterte tidligere fylkesleder Oddvar Mikkelsen om situasjonen for **småkraftnæringa**, blant annet med en kort stopp ved et av flere småkraftverk i Øksendal. Deretter guiding og orientering om landbruket i Nesset, gjennom Eresfjord til Eikesdalsvatnet, og gardsbesøk i Vistdal, hos mjølkebonde **John Helde** og sauebonde **Stein Ivar Bjerkeli**. Vistdal Bygdekvinnelag sto for fantastisk kortreist hjortegryte til lunsj i grendehuset.

17. oktober: Årsmøte Midtnorsk Landbruksråd (MNL), Stjørdal

Vedlegg: Referat fra møtet

Fra Møre og Romsdal Bondelag deltok Konrad Kongshaug og Arnar Lyche.

Jørn Magne Vaag (TINE) ble valgt til ny leder etter Oddvar Mikkelsen, og Hilde Kjersem Kolberg ble valgt inn i styret som representant fra Møre og Romsdal og fra Bondelaget.

Kommentert i styret:

- *Hilde Kjersem Kolberg valgt som nestleder i arbeidsutvalget i Midtnorsk Landbruksråd.*
- *AU-møte holdt i Steinkjer 8. november.*
- *MNL arbeider med Grønn Forskning. Viktig å få tak i forskningsmidler. Vurdere å arbeide med samvirkeutdanning i videregående landbruksskoler, ikke lenger pensum på det lenger. AU ønsker å komme ut i skolene for å informere.*
- *Stort potensiale i å bruke landbruksrådet til en bedre arena for landbruket i Midt-Norge for å fremme midnorske saker opp mot sentralt nivå.*

24. oktober: FARM innovasjonskonferanse for landbruket, Øygaardshallen, Giske

Fra M&R Bondelag deltok: Konrad Kongshaug, Odd Bjarne Bjørdal, Anna Håland Berget, Liv Borghild Hildre, Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche, Rose Bergslid.

Arrangert av Momentum i samarbeid med M&R Bondelag, Sparebanken Møre, Tussa og Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Tilskudd fra fylkeskommunen til gjennomføring.

80 deltakere. Årets tema var dataflyt, nærings sirkulasjon og nye salgskanaler.

Medlemmer i Bondelaget hadde gratis adgang til konferansen, deltakeravgiften dekket av M&R Bondelag gjennom Aktive Lokallagsmidler.

Foredagsholdere: Daglig leder Bazeat, **Tor Kristian Stevik**, Forsker Nibio, **Joshua Cabell**, Seniorforsker Norsøk, **Anne-Kristin Løes**, Daglig leder Innveno, **Magne Løfaldli**, Sjef for forskning og innovasjon Mimiro, **Harald Volden**, Gründer Agrilogg, **Jan Øystein Aksnes**, Daglig leder Gode Greier **Lisa Mari B. Anderson** og Bonde og driver av Tindemat frå Jogarden **Petter Velle**.

Vi blir stadig flere – og vi må alle ha mat på tallerkenen. Og maten skal gjerne være norsk. FARM forsøkte å gi svar på mange av de viktige spørsmålene for landbruksnæringen, men kanskje aller mest skulle konferansen være en møteplass som kobler ideer sammen, skaper innovasjon og starter prosesser som kan gi matnyttige resultater

Konferansen så på mulighetene som ligger i å hente kunnskap og kompetanse fra andre bransjer og ny teknologi. Mørkekysten er en smeltedigel av industrier, innovatører og produktutviklere. Kunnskapen om utvikling, markedsføring og salg til et globalt marked har skapt store verdier. Dette er i stor grad overførbart til landbruket og vi ser på mulighetene for å utvikle et fruktbart blågrønt samarbeid med industrien

Det er viktig for landbruksnæringen å synliggjøre mulighetene for økt verdiskapning, ikke bare for bonden, men også for andre deler av næringslivet. Bonden kan gi næring til ukjente produkter og tjenester. Landbrukets utfordringer kan også være andres muligheter.

24. oktober: Møte i rovviltnemnda region 6. Surnadal. Atle Frantzen

Kort oppsummering fra møtet:

1. Skadesituasjonen i Møre og Romsdal

- Rapportfrist for beitelaga er 1.11., så mykje er enno uklart.
- Rapportert skader forvoldt av kongeørn på Ytre Sunnmøre (Runde, Sande..).
- Ingen ulv eller bjørn.
- Gaupe: Roleg, 1 skade meldt i Surnadal.
- Jerv:
 - Hovedtyngden av skader i Norddal og Rauma (Ulvådalen), samt Sunndal.
 - Uvanleg mange meldingar om sett jerv utover sommar/haust.
 - Auke i tidleg sanking. 5000 sau og lam sankt frå 6.8. Første meldingar om tap kom tidleg i juli (Eikesdal).
 - 2 bruk i jerveområdet (bl.a. Eikesdal?) vil søkja om omstillingsmidlar (FKT-). Blir i så fall dei første i landet som søker på grunnlag av jerveskader.
 - Relativt store tap i Ulvådalen allereie før 15.8.
 - Ca 136 beitedyr i MR undersøkt av SNO i sommar.
 - 7 påviste ynglingar i MR, derav 3 utafor jerveområdet og 4 innafor. Tilsvarande er 8 ynglingar påvist i Oppland.
 - Hiuttak v/SNO i vår: 3 i Sunndal, 1 Surnadal.
 - Avslag søknad skadefelling: 2 i Trøndelag/MR.
 - Tillatelse søknad skadefelling: 1 Sunndal (Ikkje utført.)

2. Hjertesukk frå Gunnar Alstad, leiar i nemnda

- Nemnda får ikkje lov til å gjera noko med kongeørn. (Dept/m.dir.)
- Nemnda får ikkje lov til å gjera noko med ulv.
- Nemnda får ikkje lov til å røra bjørnestammen.
- Jerv: Antal ynglingar går opp, men nemnda får ikkje gjennomføra effektiv felling.

3. Kvote for kvotejakt på gaupe 1.2.- 31.3.

Nemnda kritisk til sekretariatets saksutredning. Utdrag av vedtak:

- Totalkvote: 30 gauper. Inkluderer reservekvote på 7 gauper, derav 3 hodyr.
- Tingvoll + Sunndal nord for Driva: 1 gaupe.
- Øvrige delar av forvaltningsomr i MR: 1 gaupe. (Max 1 vaksen ho i MR.)
- Samanslåing frå 1.3.
- Kvotefri jakt i MR utanfor forvaltnomr.

Kvota blei auka i forhold til innstillinga frå sekretariatet.

4. Anbefaling frå nemnda til Miljødirektoratet om ekstraordinære uttak i tilknytning tillisensfelling av jerv

Frå tidlegare har nemnda gitt anbefaling m.a. om å prioritera beiteområder med jerveskader i MR. Ut frå den konkrete skadesituasjonen har nemnda i dag m.a. no gjort følgjande tilråding til M.dir. om ekstraordinære uttak i MR:

- Beiteområder med skader av jerv: Hovedfokus på uttak av vaksne individ før 15.2. i Sunndal og Surnadal, samt hiuttak når det blir påvist yngling i prioriterte beiteomr.
- Innafor forvaltningsområdet for jerv: Prioritering av uttak av enkeltindivid/hanndyr i Norddal og Rauma. Prioriteringa blir begrunna i skadesituasjonen og at ein over tid ikkje har kome ned på bestandsmålet.

Bonde Øyvind Holte frå Surnadal hadde ei kort orientering om status for jervebestanden og felling i Surnadal. Han har vore sporingskoordinator i Surnadal i 11 år og er kontaktperson for videoovervåkingsprosjekt i regi av Nina.

28.-30 oktober: Tema- og skattekurs for regnskapsførere. Union Hotell Geiranger.

Arild Erlien kursvert alle tre dager.

28. oktober holdt **temadag om pensjon og sparing** - sikring av framtidige økonomiske verdier for selvstendig næringsdrivende. Temakurset er et samarbeid mellom Norges Bondelag og Økonomiforbundet. Foreleser var *landbruksøkonomisk rådgiver* **Ole Christen Hallesby**. Målet med kurset var å sette deltakerne i stand til å kunne hjelpe sine regnskapskunder med råd knyttet til pensjon, sparing og sikring av økonomisk framtid. Fokus lå på økonomisk rådgivning og planlegging, men også skatteregler.

29. og 30. oktober ble det holdt **skattekurs for 60 ansatte ved regnskapskontor**. Programmet gir de ansatte nyttig og viktig oppdatering på sentrale skatterettslige og regnskapsfaglige områder. Dette årlige kurset for samarbeidende regnskapskontor blir arrangert i sin helhet av Norges Bondelag, og arrangeres eksklusivt for ansatte i eller innehavere av regnskapskontor som har samarbeid med Norges Bondelag. Skattekurset har som målsetting å gi en bred gjennomgang av relevante skatte- og avgiftsfaglige nyheter slik at regnskapsførere er faglig oppdatert til det kommende årsoppgjøret.

Skattekurset er et oppdateringskurs med fokus på regnskap, skatt og avgift, der vinklingen gjennom eksempler er tilpasset regnskapskontorenes arbeidsdag.

Forelesere var advokat **Elise Midling-Hansen** i avdeling for regnskap og juridisk service (RJS) i Norges Bondelag, og regnskapsfører **Pål Kristian Ormstad** i Ormstad Regnskap AS.

5. november: Regionalt partnerskap landbruk.. Molde. Konrad Kongshaug. Arnar Lyche**Vedlegg:** Referat fra møtet

Deltakere på møtet var fra Bondelaget, Småbrukarlaget, Allskog, Fylkesmannen, Fylkeskommunen og Innovasjon Norge.

Hovedtema var overføring av arbeidsoppgaver ved nyttår fra fylkesmannen til fylkeskommunen - om fylkeskommunen som landbruksaktør.

Andre tema var:

Orientering v/landbruksdirektør Frank Madsøy om FMLA og hva som skjer, og om UT-midlene.

Orientering fra Innovasjon Norge v/Bjarne Øygard om ordninger og føringer, og om lokale prioriteringer skal prioriteres opp eller ned.

Orientering om bruk av virkemidler i Innovasjon Norge, Fylkeskommunen og Fylkesmannen.

Orientering om utvalgte kulturlandskap og verdensarvmidler, SMIL og tilskudd til drenering, tiltak i beiteområder, konfliktdependende tiltak i rovdyrutsatte områder. Veterinærvaktordninga.

Orientering om skogordninger.

6. november: Fagdag om landbruket sine særlover. Molde. Atle Frantzen

Landbruksavdelinga hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal inviterte kommunene til fagdag om landbruket sine særlover m.v. Målgruppe var jordbruks- og skogbrukssjefene i kommunen og andre som er interessert i landbrukslovgivningen.

8. november: Oppstartsmøte i referansegruppe Klimaavtalen. Oslo. Konrad Kongshaug

Styret i Norges Bondelag har vedtatt at representantskapet skal behandle en plan for hvordan klimaavtalen skal følges opp på møte i slutten av mars 2020.

Det er nedsatt en referansegruppe som skal bidra til å utarbeide planen, gruppa består av Bjørn Gimming (leder), Margrete Nøkleby, Jan Idar Haugen og Konrad Kongshaug.

Elisabeth Sæther er sekretær for gruppa. Styret i Norges Bondelag hadde første behandling av skisse til planen 10.-11. desember.

11. november: Møte med ansatte på Fylkesmannens landbruksavdeling. Fylkeshuset Molde. Konrad Kongshaug

Presentasjon og drøfting av muligheter og utfordringer knyttet til viktige saker for Bondelaget

13. november: Fokus på landbruk på Innovasjonsfestival på Åndalsnes

Innovasjonsfestival Åndalsnes Arnar Lyche. Rose Bergslid. Liv Borghild Hildre Møre og Romsdal Bondelag medarrangør av Innovasjonsfestivalen på Åndalsnes 12.-14. november. Gikk av stabelen for 5. år på rad, der nytt og etablert næringsliv fra alle bransjer samles til dager med inspirasjon og faglig påfyll.

Møre og Romsdal Bondelag deltok i programkomiteen sammen med et samlet kunnskaps- og virkemiddelapparat i fylket, og bidratt med tema relevante for Bondelagets medlemmer. Festivalens tema var Smartere sammen.

Onsdag 13. november invitert til to parallelesjoner der landbruk og reiseliv sees sammen.

Landbruk og reiseliv hånd i hånd

Med Romsdalen som case inviterer Møre og Romsdal Bondelag til workshop for å trekke fram relevante problemstillinger for reiseliv og landbruk i hele fylket.

Romsdalen er kjent for sin skjønnhet. Fjellene, elva, kulturlandskapet, urørt og storslått natur er verdier som bidrar til å gjøre dalen attraktiv og bidrar til økt tilflytting. Hvordan bevarer vi disse verdiene til beste for de som bor i dalen, tilreisende og kommende generasjoner? Skal kulturlandskapet holdes i hevd kreves det både bønder og beitedyr i alle bygder.

- **Hvordan utvikler vi kulturlandskapsverdiene. Rose Bergslid, rådgiver i M&R Bondelag**
- **Ung satsing, ved Anna Berget, melkeprodusent i Rauma**
- **Effektivitet kontra kulturlandskapspleie. Oddvar Mikkelsen, melkeprodusent i Surnadal**
- **Samtale og diskusjon**

Godt for turisten - godt for bonden?

Hvordan er mulighetene for næringsutvikling i grensesnittet mellom reiselivet og landbruk? Hvordan drar vi veksler på hverandre?

I fortsettelsen av Møre og Romsdals Bondelags workshop gleder vi oss til å la oss inspirere fra ulike hold:

- **Kreativ næringsutvikling. Petter Melchior, geitebonde og lokalmatprodusent i Norddal**
- **Hvordan bør vi utvikle reiselivet i Rauma**
- **Hvilke muligheter skaper Nofence, Oddvar Mikkelsen**
- **Samtale og diskusjon**

14. november: Landbrukskonferanse Surnadal. Konrad Kongshaug, Rose Bergslid

Surnadal Bondelag og Todalen Bondelag saman med Surnadal kommune var medarrangører på Surnadal Sparebanks Landbrukskonferanse i Surnadal Kulturhus.

15. november: Konferanse beiteressurs, rovdyr og lokalsamfunn, Oslo. Atle Frantzen.

Forskningsprosjektet LOKAL ROVDYR har hatt som mål å utvikle forskningsbasert kunnskap om det doble presset som det todeltede forvaltningsmålet om bærekraftige beitenæringer og levedyktige rovdyrbestander representerer. Fokus i prosjektet har vært rettet mot sau- og reindriftsnæringa, og områder som opplever store tap til rovdyr. Vernet er internasjonalt og nasjonalt forankret, med regionale mål og forvaltning. Effektene er først og fremst lokale. Hva er konsekvenser og tilpasningsmuligheter for beitenæringer, de enkelte berørte og lokalsamfunn i rovdyrutsatte områder? På konferansen arrangert av Rurales presenterte hovedfunn, konklusjoner og anbefalinger.

15. og 16. november: Ledermøtet 2019 i M&R Bondelag, Averøy/Kristiansund

Se **EGEN SAK** under med program og oppsummering

25. november: Møte med Bondelaget og viltneemnda i Rauma om jerveproblematikken.

Åndalsnes. Konrad Kongshaug. Atle Frantzen. Diskusjon og orientering om jerveproblematikk

Kommentert i styret:

- *Bondelaget burde også hatt møter med rovviltutvalg i andre kommuner, slik at de lokalt kan komme med sine erfaringer til Bondelagets arbeid med rovdyrproblematikken.*
- *Også enkeltbønder i mange kommuner har gode innspill som er verdt å ha med seg.*
- *Det gjøres et godt arbeid av fylkesbondelagene i Midt-Norge i mange rovdyraker.*

- Bondelaget bruker mye ressurser på rovdyr, men bør også ha et sterkt fokus på andre skadedyr som hjort, villsvin, gås.
- Småfenæringa tjener mye på Bondelagets gode arbeid med rovdyr og beitenæring, derfor burde småfebondene vært mer engasjert i og medlemmer i Bondelaget.

29. november: Grøntkontaktmøte i Norges Bondelag, Landbrukets hus. Oslo. Audun Skjervøy

Temaet for møtet var Utvalget for innovasjon og vekst i grøntsektoren, avling- og markedssituasjonen, plantevern og tilbakemelding fra kontaktene. Leder i utvalget Anita Krohn Traaseth deltok.

5. desember: Jorddagen - konferanse på NORSØK Tingvoll. Konrad Kongshaug, Atle Frantzen, Arnar Lyche, Rose Bergslid. Ca 35 deltakere.

Verdas Jorddag blir årleg markert i desember. Difor inviterte Jordvern Møre og Romsdal, for 4. år på rad, til markering av dagen med konferanse, fokus på våre egne jordvernutfordringar. Desse kan absolutt sjåast i samanheng med den globale miljø- og matforsyningssituasjonen. Verda er avhengig av lokal handling for løysing av globale utfordringar !

Programmet denne dagen var ei god blanding av tema knytt til lokal arealforvaltning, bonden sin kvardag, agronomi, politikk og lovverk. Av lokale utfordringar kan det t.d. nemnast at mange kommuneplanar no skal rullerast, at jordvern må prioriterast sterkare i samband med veg- og bustadbygging, samt at det må setjast strengare krav til bruk, handtering og etterbruk av matjord.

For å setja fokus på aktuelle temaet deltok Frank Madsøy og Tormod Meisingset frå Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Rose Bergslid frå NORSØK/Møre og Romsdal Bondelag, samt Kristian Ormset som er bonde og tidlegare leiar av NORSØK. Dessutan var ordførarane på Nordmøre invitert for å orientera om jordvern og arealforvaltning i sin kommune.

Kommentert i styret:

Skuffende få ordførere deltok på konferansen.

5/2019 Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter og arrangement

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
Januar	Fylkesstyremøte (telefonmøte hvis behov)		Styret
20. Januar	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / februar	Møte i valnemnda		
25. januar	Lokallaga frist sende inn saker til årsmøtet		
4. februar	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
7. - 8. februar	Samling for unge bønder	Harøya	
14. februar	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
25. februar	Påmeldingsfrist fylkesårsmøtet		
3. mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
6. Mars	Næringskonferanse (Alexandra Hotell)	Molde	Landbruksinteresserte
6.-7. Mars	Årsmøte M&R Bondelag	Molde	Lokallaga, fylkeslaget
1. april	Fylkesstyremøte		
27. mai	Styremøte/møte for årsmøteutsendingene		
20.-22. august	Den Norske Matfestivalen	Ålesund	
23. august	Open Gard		
4.-6. sept	Dyregod Batnfjordsøra	Gjemnes	

17. desember: Møte fylkeskommunen, Fylkeshuset Molde Konrad Kongshaug, Arnar Lyche
Avtalt møte med fylkesordfører Tove Lise Torve og fylkesrådmann Ottar Brage Guttelvik.
Tema er bl.a. status og utfordringer for landbruksnæringa i fylket, og forventninger til fylkeskommunen på landbruksområdet. Bondelaget vil ta opp Gjermundnes på møtet.

7.-8. januar: Organisasjonssjefsamling i Norges Bondelag. Arnar Lyche

13. januar: Workshop for småbarnsforeldre. Molde

Etter initiativ fra Hilde Kjersem Kolberg og Anna Håland Berget i fylkesstyret er noen bønder som er småbarnsforeldre innkalt til et arbeidsmøte. Regler for avløsning ved svangerskap er tema for møtet og tanken er å diskutere fram et innspill til jordbruksforhandlingene 2020. I tillegg til Hilde og Anna stiller Vegard Smenes, Kjersti Ellingsgård, Ragnhild Ruud og Anne Dahle Klever. Fra Fylkesmannen deltar Åslaug Røberg. Arnar Lyche er sekretær for gruppa.

15. januar: Besøk av generalsekretær Sigrid Hjørnegård på fylkeskontoret i Møre og Romsdal Bondelag. Alle ansatte på kontoret.

6. februar: Landbrukskonferanse i Ørsta.

Årlig konferanse der lokale Bondelag er medarrangører. Odd Bjarne Bjørdal er med i planleggingsgruppe.

Fredag 7. og lørdag 8. februar: Samling Unge Bønder

Arrangeres i lag med Tine, Nortura og Felleskjøpet.

Overnatting på Finnøy Havstuer, Sandøy kommune.

Som tidligere år med buss. Årets reiserute Molde-Brattvåg-Harøy-Gossen-Molde.

Fredag 6. og laurdag 7. mars 2020: Landbrukskonferanse og fylkesårsmøte - Molde

Bankettsalen på Hotell Alexandra er bestilt til konferansen fredag kl 10-16.

Deretter holdes fylkesårsmøtet på samme hotell fram til lørdag ca kl 14.00.

6/2019 Andre saker

6. 1. Saker fra Bygdekvinnelaget

- Salg av julekalendere.
- Godt arbeid i fylkesstyret for tida.
- Møre og Romsdal er ledende på verving i lokallagene.
- Mange unge medlemmer kommer til i lokallagene og økende aktivitet i lokallagene.
- Bygdekvinnelaget er gode støttespillere til Bondelaget med sitt fokus på tradisjoner, norsk mat, jordvern m.m. De er flinke til å framsnakke Bondelaget og norsk landbruk.

6.2. Saker fra Bygdeungdomslaget

6.3. Representant til regional rovviltnemnd 2019 – 2023

Det nye fylkestinget i Møre og Romsdal hadde samling i Geiranger 14.-16. oktober med m.a. konstituering og val av representantar til ulike råd, utval og nemnder. I forkant av samlinga sendte fylkeskontoret e-post til påtroppande fylkesordførar Tove Lise Torve (AP) med innspel vedr val av representant til regional rovviltnemnd 2019-2023:

I samband med komande fylkesting skal tinget koma med framlegg til representant og vararepresentant (1 mannleg og 1 kvinneleg) til nemnda. Det er Klima- og miljødepartementet som oppnemner medlemar i nemndene. Du har vore vararepresentant i inneverande periode, med Frank Sve som representant.

Den politiske konstallasjonen i fylkestinget gjer at det kan bli endring av representasjon. Vi vil likevel nevna at vi oppfattar det som at Møre og Romsdal sine interesser har blitt godt ivaretatt med sin representasjon i inneverande periode.

Ut frå den kjennskapen vi har vil det bli store endringar i representasjon frå Trøndelag i nemnda.

Når det gjeld framlegg til nytt medlem må vi få understreka at vi ser det som viktig at det blir vald representant som har stor og brei politisk erfaring. Med den betydninga beitenæringa har i distrikta ser vi det også som viktig at det vert vald ein medlem til nemna som har god forankring og evne til å finna heilskaplege løysingar.

På fylkestinget 14.-16. oktober ble følgende kandidater fra Møre og Romsdal foreslått:

- Mannlig kandidat: Frank Sve (Frp), Stranda,
- Kvinnelig kandidat: Silje Alise Ness (Rødt), Sunndal.

6.4. Godt for Bonden

Landbruk Nordvest i samarbeid med Bondelaget, og med støtte fra fylkeskommunen og Gjensidige, inviterer til 5 sosiale kvelder fordelt gjennom vinteren 2019/20.

Møtested Alexandra Hotell i Molde.

Starter med en liten matbit og inspirasjonsforedrag kl.19.30 etterfulgt av sosialt samvær med mulighet for en svingom for de som ønsker det. Det blir oppfordret til å ta med gubben, kjerringa eller nabobonden og møt kollegaer på "godt for bonden"samlingene.

Det holdes fem spennende foredragsholdere, en for hver aften.

31. oktober: Liv Søilverød, leder for Tine mastittlaboratorium i Molde, kveldens spesialinviterte gjest. *Hvordan kjennes det når summen av daglige rutiner ender med dyrehelse i verdensklasse? Hva har vi gjort bedre enn andre? Det er utgangspunktet for hennes foredrag. Liv er faglig tungveker som snakker varmt om bøndernes gode evne til å dra i lag. 35 deltakere*

28. november: Inspirasjonsforedrag av Arild Hoksnes, kåsør, forfatter, musiker, bedriftsrådgiver, tidligere NRK-mann og mye mer. *Han er kveldens spesialinviterte gjest. Hvor viktig er humor? Kan hver og en av oss bli mer humoristiske? Finnes det noen knallgode triks? Hvordan gjør vi livet bedre for oss selv? Hva er det gode med å være bonde? Arild arbeider til daglig med teamutvikling i bedrifter og ledercoaching, i tillegg til omfattende foredragsvirksomhet. 40 deltakere*

På nyåret er Godt for bonden **planlagt 9. januar, 6. februar og 12. mars.**

6.5: Endring i fylkestyret, ny 1. og 2. vara - Orienteringssak til fylkestyret

Halsa kommune blir fra 1. januar 2020 overført til Trøndelag.

I vedtektene til Norges Bondelag står det at «Lokale bondelag i et fylke skal slutes sammen til fylkesbondelag». Følgelig blir Halsa Bondelag overført til Trøndelag Bondelag fra 1. januar 2020.

Marte Halvorsen, medlem i Halsa Bondelag, ble på fylkesårsmøtet i mars 2019, valgt til 1. vara i fylkestyret i Møre og Romsdal Bondelag. Varamedlemmer velges for 1 år om gangen.

1. vara er fast møtende i fylkestyret. Marte Halvorsen går ut av fylkestyret fra 1. januar 2020.

Fram til fylkesårsmøtet 6. og 7. mars 2020 blir følgende endringer gjort:

- 2. vara Anna Håland Berget, Rauma, rykker opp til første vara og fast i styret.
- 3. vara Ole Henrik Rindal, Nesset, rykker opp til 2. vara.
- Det gjøres ikke valg av 3. vara for perioden 1. januar - 7. mars 2020

Fylkeskontoret mener dette ikke er en vedtakssak, men kun en orienteringssak. Det er etter innstilling fra valgmennda årsmøtet velger styremedlemmene.

Marte Halvorsen er valgt som vara for Oddvar Mikkelsen i Prosjekt Grønn Forsking Midt-Norge styringsgruppe. Fylkeskontoret mener det ikke er nødvendig å gjøre suppleringsvalg her fram til førstkommende fylkesårsmøte.

6.6. Leserinnlegg 8. november 2019:

Landbruksutdanninga i Møre og Romsdal må styrkes – ikke svekkes

Bondelaget har i lang tid arbeidet for å styrke landbruksutdanningen i Møre og Romsdal. Nå skjer det motsatte. I sin innstilling til økonomiplan for Møre og Romsdal 2020-2023 foreslår fylkesrådmann Guttelvik dramatiske kutt for Gjermundnes videregående skole.

Om lag en tredjedel av bøndene i Møre og Romsdal er over 60 år og siden årtusenskiftet er antall gårdsbruk i drift nesten halvert og over 70 000 dekar dyrkamark er tatt ut av produksjon. Det er mest i landet og tilsvarer nesten alt jordbruksareal i Fræna og Eide. Med andre ord - skal vi opprettholde matproduksjonen er det skrikende behov for å rekruttere nye bønder.

Det har skjedd en rivende utvikling i landbruket og det stilles stadig større krav til effektiv ressursbruk, økonomistyring, maskin- og teknologikunnskap, dyrevelferd, HMS med mer. Det er helt nødvendig å ha et utdanningstilbud som utruker framtidens bønder til å møte disse kravene. Slik er ikke situasjonen i dag. Blant annet har Bondelaget jevnlig påpekt behovet for oppgradering av fjøset på Gjermundnes til dagens standard. Hvis fylkespolitikerne støtter fylkesrådmannens forslag om å bygge ned landbruksutdanningen i fylket, tvinges framtidens bønder ut av Møre og Romsdal for å skaffe seg nødvendig yrkeskompetanse. Det er en tendens vi ser allerede.

Høyst sannsynlig får Møre og Romsdal det tøffere framover. Fylkene på alle kanter har slått seg sammen og vokst seg dobbelt så store og har styrket seg i drakampen om ressursene. En grunnleggende strategi må være å satse tungt på egen utdanning og kunnskapsutvikling. For som kjent – kunnskap er makt. Så snart vi prioriterer dette ned vil andre styrke seg på vår bekostning. Det holder ikke å bare være god i fotball. Møre og Romsdal må også prestere på andre områder.

Møre og Romsdal Bondelag: Konrad Kongshaug, fylkesleder, Arnar Lyche, organisasjonssjef

6.7. Fylkestyret i Møre og Romsdal Bondelag til orientering om Gjermundnes:

Fylkesutdanningssjefen har til fylkesutvalget 26. november og til fylkestinget 9.-11. desember lagt fram følgende rapport:

OMSTILLING 2020 - DELRAPPORT: TILBODS- OG SKOLESTRUKTUR, REDUKSJON AV DRIFTSNIVÅ UTDANNING

Her er et utdrag av det som omhandler Gjermundnes:

I tillegg til dei føreslegne enkelttiltaka, er også ei mogeleg nedlegging av Gjermundnes vgs drøfta lenger nede i saka. Noko av bakgrunnen for det, er at det er store investeringsbehov ved skolen som det ikkje har blitt prioritert. Naturbruk er også eit kostnadsmessig svært dyrt program å drifte samanlikna med andre, så det vil ligge eit stort innsparingspotensiale i dette tiltaket. Når det er sagt, er dette det einaste tilbudet vi har for grønt Naturbruk i fylket, og det vil vere eit tap for landbruksnæringa i fylket om vi ikkje lenger kan tilby dette til landbruksinteressert ungdom. Sjølv om skolen geografisk er plassert i Romsdal, rekrutterer skolen frå heile fylket og dette er såleis eit tiltak som på tilbodssida rammer heile fylket, men i høve til arbeidsplass-perspektivet er konsekvensane størst lokalt.

Tiltaksområde 5: LEGGE NED/SLÅ SAMAN SKOLAR – IKKJE PRIORITERTE TILTAK

I dei følgjande forslaga ligg det store potensielle innsparingar på byggsida, både i reduksjon av utgifter til drift og vedlikehald, men også i reduksjon av framtidig investeringsbehov. Desse forslaga er ikkje med i framlegg til vedtak, men det er likevel viktig kunnskap å ha med seg.

Tiltaksområde	Tiltak	2020	2021	2022	2023
5	Administrativ samanslåing Sykkylven vgs og Stranda vgs*	0,7	10	23,3	23,3
5	Legge ned Tingvoll vgs*		8	17,6	17,6
5	Legge ned Gjermundnes vgs*		11,6	27,8	27,8
	Sum tiltaksområde 5	0,7	29,6	68,7	68,7

* betyr at tiltaket er utgreidd, men ikkje med i framlegg til vedtak.

Gjermundnes vgs.

Gjermundnes vgs har i dette skoleåret følgjande utdanningsprogram (Elevar ved 2.inntak 2019/20, alle rettar, totalt 125 elevar):

- Naturbruk(NA) Vg1-Vg3 – 87 elevar
- Påbygg(PB) Vg3 – 13 elevar
- Industriteknologi(TP) Vg1 – 25 elevar

Det var i dette skoleåret ikkje nok søkarar til å sette i gang Vg2 Industriteknologi. Det vart sett i gang ei ekstra klasse TP-Vg1 for å dekke opp behovet totalt i regionen. Ei analyse av søkinga til skolen viser at til saman 39% av søkjarane kjem i frå Vestnes, Molde og Rauma. Dei resterande søkjarane fordeler seg ut over heile fylket på til saman 23 kommunar til. Dette søkemønsteret viser at skolen i stor grad fyller den funksjonen den er tiltenkt som heile fylket sin landbrukskole, men er meir søkt i frå vertskommunen og nabokommunane. Skolen er den siste vidaregåande skolen med eige internat(hybelhus) og tilbyr om lag 70 hyblar for utleige. Dette saman med at skolen har ei sentral geografisk plassering gjer nok sitt til at den også blir brukt av elevar over heile fylket.

Skolen har store utfordringar med eit etterslep på nødvendige investeringar som står for tur. I sak T-71/17 vedtok Fylkestinget revidert utviklingsplan for Gjermundnes med ein totalsum på 140 mill.:

1. Oppgradering av internata med tanke på teknisk standard, universell utforming og meir tidsriktige løysingar.
2. Nytt storfe fjøs utforma etter dagens krav og tilpassa for undervisning.
3. I tillegg til dette er det peika på fleire andre områder som har behov for oppgradering/utvikling: TPObase, stall, verkstad for TP, samt diverse ombyggingar

Gjermundnes vgs har lange tradisjonar som ein viktig institusjon for landbruksnæringa i fylket og er også ein skole som folk har eit forhold til over heile fylket. Likevel ser ein at i høve til elevtal, er dette ein dyr skole å drifte og det er vanskeleg å prioritere nødvendige investeringar. Eit av tiltaka som har vore vurdert, men ikkje fremma i denne omgang, er derfor å legge ned skolen og å kjøpe plassar til dei av elevane våre som ønskjer å gå «grønt Naturbruk» i nabofylka våre.

Sidan elevane er fordelt på så mange kommunar, ser ein ikkje at dette direkte vil vere problematisk å ta unna for dei skolane dei fordelar seg på. Skolen har ein stor del elevar med behov for særleg tilpassing som ein må finne plass til ved andre skolar.

I den medrekna innsparinga er det teke høgde for kostnader til drift av to ekstra TP-klasser ved andre skolar (3 mill.) og 5 mill. til kjøp av plassar i andre fylkeskommunar.

FYLKESTINGET

Høyre foreslo på fylkestingstingssamlinga 11. desember at fylkestinget setter i gang et prosjekt for å utgreie hvordan fylket skal kunne utvikle et framtidrettet videregående skoletilbud og eventuelt et fagskoletilbud rettet mot landbruksnæringa. Alternative lokasjoner skal være Gjermundnes eller Tingvoll. Problemstillinger som skal vurderes: 1) Tilgang til landbruksfaglig kompetanse, 2) Utnytting av eksisterende infrastruktur, 3) Investeringsbehov, 4) Framtidig rekrutteringsstyrke, 5) Driftsøkonomi. Landbruksnæringa skal inviteres til å delta i utgreiinga. Rapporten skal være ferdig i løpet av april 2020.

Flertallet i fylkestinget var med på utredningen, men ville ikke være med på at det i forslaget ble nevnt alternative lokaliseringer. Denne delen av forslaget (lokalisering) fikk åtte stemmer og falt.

Kommentert i styret:

- *Bondelaget må på banen i denne saka og ha det som egen styresak på nyåret.*
- *Situasjonen for Gjermundnes blir tatt opp på møtet med fylkeskommunen 17. des*

6.8. Klimaplaner i fylkene

Styret i Norges Bondelag har vedtatt at representantskapet skal behandle en plan for hvordan klimaavtalen skal følges opp på møte i slutten av mars 2020.

Det er nedsatt en referansegruppe som skal bidra til å utarbeide planen, gruppa består av Bjørn Gimming (leder), Margrete Nøkleby, Jan Idar Haugen og Konrad Kongshaug. Elisabeth Sæther er sekretær for gruppa som hadde oppstartsmøte 8. november. Styret hadde første behandling av skisse til planen 10.-11. desember.

Planen vil omfatte hele landbruket, herunder hele Bondelagets organisasjon. Det er derfor ønske om å få oversikt over planer som foreligger i fylkeslaga og lokallaga. **Se oppsett under.** Nytt møte i referansegruppe holdes 9. januar.

Kommentert i styret:

- Landbruket er noe usynlig i klimadebatten, vi er på hælene med argumentasjon. Vi må bli bedre på å snakke opp drøvtyggeren.
- Paradoks at det ikke er klimavennlig å bruke norske ressurser, mens det er klimavennlig å kjøre store ressurser verden rundt.
- Andre land har ikke fokus på drøvtyggere, men på nitrogen.
- Premissene for klimaarbeidet er lagt – kan vi da få til ting innenfor disse rammene som er positivt for landbruket?
- Få mer fokus i debatten på fotosyntesen og biologisk mangfold.
- Tunge fagmiljø, bl a noen innen miljøbevegelsen, begynner å skjønne noe av sammenhengene, mens tabloidene og folk flest forenkler.
- Ang klima - må tenke globalt, ikke nasjonalt. Norge alene kan ikke berge verden!
- Må se det i sammenheng med at folk må ha mat, vi kan ikke fortsette å kjøpe mat av de som sulter.

Hva gjør fylkeslag og lokallag?

Egen plan med tiltak. Eksempler

Aktiviteter	Formål	Hvem	Bondelagets rolle
Arrangere klimakurs for innføring i klimakalkulatoren	Motivere bønder til å ta i bruk klimakalkulatoren	Bondelaget i samarbeid med Tine og NLR	Lokallag delta, fylkeslag ordner med kursholder og mobilisering
Arrangerer regional klimakonferanse f.eks med NLR og fylkesmannen	Bygge kompetanse blant landbruksrådgivere og landbrukskontor i fylket	NLR, Fylkesmannen i Innlandet, Bondelaget	Fylkeslag er medarrangør, lokallag deltar
Næringsprosjekter med aktuelle samarbeidspartnere	Bidra til reduserte klimagassutslipp, økt verdiskaping og nye arbeidsplasser med utgangspunkt bioressursene	For eksempel innenfor forskning/høgskoler, biogass-aktører (kommune, avfallsselskaper), fylkeskommune	Sitte i styringsgruppe, sikre forankring i næringa
Kompetanseheving politikere	Spre kunnskap om hvordan landbrukets viktige rolle som «fotosyntese forvaltere»	Bondelaget, NHO, LO Andre alliansepartnere	Fylkeslag er faglig ansvarlig
Kompetanseheving ungdom	Fokus på jobben bonden gjør som klimaarbeider og «fotosynteseforvalter»	Bondelaget evt i samarbeid med BU-lag i fylket	Fylkeslag utarbeider materiell, lokallag står på stand
Grovfôr 2020 – samlinger for økt grovfôr kvalitet	Bedre graskvalitet kutter utslipp	TINE, evt NLR	Mobilisere og informere egne medlemmer

6.9. Innspill til valgmemnda i Norges Bondelag 2020

Skriv fra Norges Bondelag delt ut på møtet. Fylkeslaga skal nominere minst 2 navn fra egen region og 2 navn fra andre landsdeler. Frist for tilbakemelding er 12. februar.

Settes opp som styresak neste møte. Styret tenker på kandidater til styremøtet 4. februar.

SAK 32/2019: Gjennomgang og oppsummering av årsmøterunden i lokallaga

Vedtak: Gjennomføring av årets årsmøterunde har vært vellykket med fordeling av styremedlemmer på møtene. Det er nyttig og lærerikt for styremedlemmer å besøke nye lokallag hvert år. Det bør være praksis at det skal være besøk på alle årsmøter fra styret eller kontoret. Styret merker seg synspunktene som kom fram, og tar disse med seg til planlegginga av årsmøterunden neste år.

Saksutredning:

Årsmøtene i lokale Bondelag skal holdes innen 31. oktober. I september ble fylkesstyremedlemmene og ansatte ved kontoret fordelt for deltakelse i lokallagsårsmøtene. Denne lista ble sendt lokallagene i lokallagsbrev i september sammen med meldingsskjema om val, rapport lokallagsarbeid og aktivitetsmidler, forslag på innkalling og sakliste til årsmøte, adresseetiketter og medlemslister.

Lokallagene tok direkte kontakt med oppsatt styremedlem/ansatt og avtalte tid for årsmøtet. Vedlagte lister viser at pr 4. desember har fylkeslaget oversikt over årsmøter i 36 lokallag. (Mangler dato i Vanylven, Rovde, Hildre/Vatne).

Fylkeslagets praksis med å sende ut forslag til besøk fra fylkeslaget, og endra vedtekter til Norges Bondelag med framskyndet frist til innen 1. november hvert år for å holde årsmøtet i lokalt Bondelag, virker positivt for gjennomføring av årsmøterunden i M&R Bondelag.

Sammenslåing av lokallag:

Møre og Romsdal Bondelag pr 11. desember **38 lokallag**.

- Valldal Bondelag og Stordal Bondelag med felles årsmøte i Stordal 5. desember, og vedtok sammenslåing til **Indre Storfjord Bondelag**. Leder Kristin Gilje Sandnes, Valldal.
- De fem bondelagene i nye Ålesund kommune; Ørskog, Skodje, Hildre/Vatne, Ytre Haram og Harøy/Fjørtoft, hadde felles samrådsmøte i Skodje 15. oktober. Tema var drøfting rundt organisering og samarbeid mellom bondelagene, og dialog inn mot ny kommune. Eventuell sammenslåing av lokallag har vært drøftet på årsmøtene i høst, men ingen lokallag er sammenslått ennå.
- I nye Hustadvika kommune (tidligere Fræna og Eide kommuner) har de tre bondelagene drøftet sammenslåing og som årsmøtesak. Årsmøtet i Hustad Bondelag sa nei til sammenslåing, mens Fræna BL og Eide BL vil slå seg sammen til et lokallag i løpet av vinteren 2019/2020. Planer om å danne Landbruksråd i nye Hustadvika kommune
- Halså Bondelag, som fra 1. januar 2020 blir en del av Trøndelag Bondelag, vedtok på årsmøtet å slå seg sammen med Hemne Bondelag fra 1. januar 2020.

Ny leder valgt i 7 lokallag; Indre Storfjord, Skodje, Midsund, Hustad, Averøy, Straumsnes/Tingvoll, Todalen

Deltakelse på årsmøtene: Lokale årsmøter er en viktig arena for meningsutveksling mellom medlemmer og signal fra lokallagene inn til fylkestyret. Styremedlemmer og tilsette ved kontoret ønsker å delta på årsmøtet. Også i år fordelte styret i M&R Bondelag alle fylkesstyremedlemmene for deltakelse i alle lokallagsårsmøtene. På grunn av stram økonomi dette året valgte vi også i år å fordele fylkesstyremedlemmene for deltakelse på årsmøter i eget nærrområde. Slik sparte vi reiseutgifter og møtegodtgjørelse. Resterende lokallag fikk besøk av en kontoransatt.

Fylkeslaget har deltatt på 31 møter og møtt 32 lokallag (det vanlige er 20-25 årsmøter):

Konrad Kongshaug (4),	Arnar Lyche (9),
Odd Bjarne Bjørdal (1),	Rose Bergslid (2).
Petter Melchior (3),	Atle Frantzen (2)
Hilde Kjersem Kolberg (3)	Arild Erlien (1)
Vegard Smenes (3),	
Marte Halvorsen (3),	

På styremøtet ga alle styremedlemmer og ansatte ei oppsummering fra møtene de har vært på, og hvilke saker/tema som har vært drøftet.

Dette ble nevnt i styret / for eventuell oppfølging:

- *Mye fokus på mjølkekvoter, jordvern, klima og rødt kjøtt i mange lokallag.*
- *Flere lokallag opptatt av å gjøre framstøt overfor egen kommune og nye politikerne etter kommunevalget.*
- *Lønnsnivå og inntekt i næringa.*
- *Mentorordning for sjølvstendig næringsdrivende er utilgjengelig. Landbruket har fått egen mentorordning.*
- *Antall bønder - vi må ikke bli færre.*
- *Framtidslandbruket og ressursbruk på egen gard.*
- *Hjorteforvaltning.*
- *Jerv, rovdyr og forvaltninga tatt opp på noen årsmøter.*
- *Tung årsmøterunde saksmessig m.h.t. saker som klima og mjølkekvoter.*
- *I neste årsmøterunde bør fylkesstyremedlemmene komme tidlig i årsmøteprogrammet, slik at det blir bedre tid til orientering og diskusjon, og at de rekker ferge.*
- *God stemning på årets årsmøterunde.*

SAK 33/2019: Tildeling av «Aktivt Lokallagsmidler» 2019 til lokallaga**Vedlegg:**

- Kopi av årsmeldinger i lokale Bondelag (**egen bunke**)
- Tilråding på bakgrunn av innkomne søknader **27 lag**
(26 lag i 2018, 29 lag i 2017, 28 lag i 2016, 27 lag i 2015, 31 lag i 2014, 27 lag i 2013, 25 lag i 2011, 23 lag i 2010, 27 lag i 2009).

Vedtak:

Styret slutter seg til forslaget til fordeling med de endringer som kom fram. Styret vil fordele kr **275.563** i Aktivt Lokallagsmidler for 2019 i samsvar med tilråding.

I årene som kommer vil styret vurdere hva som er mest hensiktsmessig bruke pengene til for å skape aktivitet. Styret ønsker å sette av et beløp hvert år som lokallagene kan søke særskilt om for å stimulere til økt aktivitet/særskilte kostnader.

Det er også i år forutsetning for tildeling at laget har søkt/sendt inn årsmelding, med unntak av Åpen Gard og uttale til jordbruksforhandlingene. Fordelinga er basert en økning fra kr 500 til på kr. 600 til alle lag som har uttalt seg om jordbruksavtalen, kr 600 til lag som sendte inn uttale nedskalering mjølkeproduksjon og en økning fra kr 500 til kr. 600 til anna prioritert aktivitet etter skjønn.

I tillegg økes tilskuddet fra kr 5.000 til kr. 7.000 til lag som har arrangert Åpen Gard på gardsbruk. Aktive Lokallagsmidler dekker også utgifter gjennom året til diverse og markedsmateriell i lokallagene, netto kostnad annonsering Åpen gard, utgifter knyttet til kulturlandskapskonferanse på Sæbø, FARM landbrukskonferanse på Giske, Innovasjonsfestival i Rauma, til ekstra deltakelse fra lokallagene på ledermøtet, og kr 2000 til to lokallag som må leie skyssbåt for å holde møter.

Styret er imponert og svært glad for de mange gode aktivitetene som er i lokallaga på utadretta tiltak, tilbud til medlemmene og medlemsverving.

Laga får kopi av fordelingsdokumentet som også sier noe om aktiviteter i ulike lag.

Fordelingsgrunnlag: Sum til fordeling: Kr 275.563

1	Uttale jordbruksforhandlingene Kr. 600,-- x 28 lag	16800	
2	Uttale nedskalering mjølkeproduksjon Kr 600,- x 7 lag	4200	
3	Åpen Gard 3 lag (Surnadal, Molde, Vestnes BL) a kr. 7.000,--	21000	
4	Anna prioritert aktivitet etter skjønn 187 tiltak x kr 600	112200	
	Sum aktiviteter lokallaga:		154200
5	Brukt gjennom året til diverse aktiviteter/markedsmateriell i lokallagene		6923
6	Annonsering Åpen gard		1153
7	Kulturlandskapskonferanse Sæbø 27. september		40000
8	FARM landbrukskonferanse Giske 24. oktober billetter deltakere		7600
9	Arr.kostnader/planlegging i lag med lokalt Bondelag Innovasjonsfestival Rauma		10000
10	Ekstra deltakelse fra lokallagene på ledermøtet Averøy/Kr.sund 15.-16. nov		51000
11	Kostnader leie av skyssbåt for å holde møter, 2 lag a kr 2000 (Hjørundfjord BL og Harøy/Fjørtoft BL)		4000
	Disp		687
	Sum fordelt		275563

Saksutredning:

Fylkeslaget får hvert år tildelt midler til aktiviteter i lokallagene. Lokallagenes frist var satt til 20. november. Midler som ikke blir fordelt til lokallagene går inn i fylkeslagets regnskap. Men det er påpekt fra Norges Bondelag at flere fylker har "avsatte midler til lokallag" fra tidligere år

som ikke er utbetalt. Revisor vil ikke godkjenne disse gamle avsetningene, så sant det ikke foreligger en konkret plan for bruken av disse.

Årsmøtet i Norges Bondelag vedtok i 2018 å styrke fordelingen av midler til lokallag med god aktivitet i rammebudsjett 2019, gjennom en omfordeling innenfor eksisterende rammer.

I rammebudsjettet for 2019 er aktivitetsmidlene økt med om lag 1,3 millioner kr. **Formålet med vedtaket var å i større grad premiere aktivitet, og gi fylkene større mulighet til å målrette mer av midlene til de lokallagene som har høy aktivitet eller anstrengt økonomi.**

Andelen tilbakeført kontingent til lokallagene er redusert i 2019 fra 6 prosent til 5 prosent av innbetalt kontingent. Dette innebærer at lokallagene fikk redusert refusjonen basert på medlemstall og innbetalt kontingent med om lag 14 prosent.

Fylkeslaga mottok i 2019 om lag 40 prosent mer i aktivitetsmidler (**Møre og Romsdal ei økning på kr 81.011**). Det er ulik praksis for fordeling av aktivitetsmidler. Noen fylker fordeler hele beløpet til lokallagene, andre holder igjen deler i fylkeslaget til dekning av kostnader i forbindelse med regionale møter og utadrettede arrangement.

Fra Norges Bondelag er det påpekt at det er **ønskelig at økte midler i størst mulig grad går til direkte tilbakeføring til lokallagene.**

Møre og Romsdal er tildelt kroner 275.552 i aktivitetsmidler for 2019 etter følgende mal:

- Kroner 5.000 til hvert fylke
- 70% av resterende etter antall medlemmer
- 30 % av resterende etter antall lokallag

Mange av lokallagene som søker om Aktive Lokallagsmidler har meget god økonomi. Det er ikke økonomien i laget som avgjør planlegging og gjennomføring av aktiviteter gjennom året. Fylkeskontoret registrerer at det stort sett er de samme lagene som søker hvert år. Dette tross i at midlene flere ganger er kunngjort for leder og styremedlemmene i lokallagene i god tid.

Kommentarer til fordelingen:

1)

Det er forslag om å øke tilskuddet fra kr 500 til kr 600 for **uttale jordbruksforhandlingene**. Arbeidet med studieheftet er en prioritert oppgave i organisasjonen.

2)

Lokallag som sendte inn **uttale** til fylkeslaget i august i saka om **nedskalering mjølkeproduksjon** får kr 600 i tilskudd.

3)

Åpen Gard er høyt prioritert av fylkeslagene. Vi har prioritert tilskudd til lokallagene fra Aktive Lokallagsmidler i alle år, og vi foreslår en økning fra kr 5.000 til kr 7.000. Tre arrangører av Åpen Gard i 2019 (Vestnes, Molde og Surnadal) får tilskudd på **kr. 7.000** pr. arrangement.

4)

Fylkeskontoret har gått gjennom alle søknader og årsmeldinger. Oppsummert er det 187 tiltak å **prioritere etter skjønn**. Fylkeskontoret foreslår å øke tilskuddet fra kr 500 til kr 600 pr tiltak.

5)

Fylkeslaget har hvert år bestillinger og utgifter knyttet til diverse **aktiviteter, markedsmateriell og profileringsartikler som bl.a. kjeledresser** til bruk i lokallagene og som gaver, som ikke faktureres.

6)

Det er vanlig har fylkeslaget dekker annonsering i regionavisene, mens lokallagene selv dekker annonsering egne lokalaviser. Fylkeslaget hadde en kostnad på **annonsering Åpen Gard** pr kr 13.153. Gjensidige har gitt tilsagn om støtte på kr 12.000. **Netto kostnad kr 1.153** dekkes av Aktive Lokallagsmidler.

7)

Fylkesstyret gjorde på styremøte 21. august vedtak om at Møre og Romsdal Bondelag arrangerer i lag med lokale Bondelag **kulturlandskapskonferanse i Hjørundfjorden** som planlagt med kostnadsramme på kr 40.000 i egne utlegg fra Aktive Lokallagsmidler. Konferansen ble holdt på Sæbø 27. september.

8)

FARM landbrukskonferanse ble holdt i Giske 24. oktober, og ble markedsført med at medlemmer i Bondelaget hadde gratis adgang til konferansen. Samlet avtalepris kr 7.600 som deltakeravgift for våre medlemmer dekkes av M&R Bondelag gjennom Aktive Lokallagsmidler. De fleste av Bondelagsmedlemmene som deltok var tillitsvalgte i lokale Bondelag.

9)

I forkant av **Innovasjonsfestivalen på Åndalsnes** i november holdt organisasjonssjef planleggingsmøter med representanter fra Rauma Bondelag, som også deltok på festivalen. Kostnader til dette, bl.a. daggodtgjørse utbetalt fra fylkeslaget, dekkes av Aktive Lokallagsmidler.

10)

Ekstra deltakelse på ledermøtet: Til ledermøtet 15. og 16. november i Averøy/Kristiansund var hele lokallagsstyret innkalt, slik tradisjonen har vært de siste årene. Fra 11 lokallag møtte det i år to eller flere, totalt 17 deltakere i tillegg til leder fra lokallaget. Ledermøtet er opplæring og kompetanseheving av tillitsvalgte.

Gjennomsnittlig kostnad pr deltaker er ca kr 3.000 x 17 deltakere = **kr 51.000**
(Oppholdskostnader + felleskostnader + reisekostnader)

11)

Båtskysskostnader: Hjørundfjord Bondelag og Harøy og Fjørtoft Bondelag har kostnader til leie av skyssbåt for å holde møter i lokallaget. Det gis et tilskudd kr 2.000 hver til disse lagene som dekning av båtskysskostnader (Også i 2018 ble det gitt et tilsvarende tilskudd)

Kommentert i styret:

- *Må markedsføre bedre at lokallagene kan få støtte til aktivitet.*
- *Skal vi snevre mer inn til søke på midler for å få opp aktivitet? Bruke midlene slik at vi får økt aktivitet. Dekke aktivitetsutgifter etter søknad.*
- *Premiere mer de som driver utadrettet aktiviteter.*
- *Mindre støtte, etter skjønn, til det som står i årsmeldinga, og mer fleksibel støtte til det som gir økte aktiviteter.*
- *Sette av en pott som lokallagene kan søke særskilt på.*
- *To søknader har kommet inn for seint til å bli med i årets tildeling.*

SAK 34/2019: Innspill til jordbruksforhandlingene 2020

Vedlegg: Uttale jordbruksforhandlingene 2019 fra Møre og Romsdal Bondelag (**egen bunke**)

Vedtak: Arbeidsutvalget arbeider videre med utkast til uttale 2020. Styret tar med seg synspunkter og vurderinger som kom fram i styrets drøfting til styremøtene på nyåret. Utkast til uttale for jordbruksforhandlingene 2020 sendes på høring til lokallagene før jul etter at endringer er e-postgodkjent av styret. Høringsfrist for lokallagene å svare på Questback og gi innspill til fylkeslaget er **14. februar 2020**.

Saksutgreiing

Studieheftet med spørsmål fra Norges Bondelag er pr 4. desember ikke sendt ut. Det er ventet at alle lokale Bondelag i desember får tilsendt studiematerialet.

Studie- og høringsarbeidet i lokallagene i forkant av jordbruksforhandlingene er viktig for å bygge kunnskap og en arena for å gi innspill om behovene i næringa. Heftet Jordbruksoppgjøret 2020 drøfter temaer som ventes å bli sentrale i årets forhandlinger.

Styret drøfter på styremøtet 11. og 12. desember justering av fylkeslagets uttale 2019. Arbeidsutvalget vurderer senere etter råd fra styret om utkastet skal sendes lokallagene i samband med lagene sitt arbeid for jordbruksforhandlingene 2020. **Lokallagene sin frist for høringsinnspill er 14. februar 2020.**

Også i år legger Norges Bondelag opp til høringsinnspill i QuestBack. Trolig er det her x antall spørsmål en kan svare på. QuestBack gjør at Norges Bondelag enkelt kan ta ut rapporter over svar og tilbakemeldinger til hvert fylke slik at de kan bygge sine innspill ut fra lokallagas svar.

Det oppfordres til å rapportere arbeidet som studiering, da dette gir støtte både til lokallaget og til Norges Bondelag.

Fylkesstyret vil oppmode lokallagene om både å **sende til fylkeslaget skriftlige merknader og synspunkt på styrets første utkast til uttale 2019** og å svare på spørsmålene i studieheftet.

Fylkeskontoret/arbeidsutvalget utarbeider etter lokallagenes frist utkast til uttale 2020. Norges Bondelag sender ut fylkesvise rapporter, basert på lokallagas svar via QuestBack.

Fylkesstyret har møte **3. mars** med samvirke om uttale til jordbruksforhandlingene.

Fylkeslagenes frist for å sende uttale til Norges Bondelag er **13. mars 2020**.

Møte i **representantskapet i Norges Bondelag** for å behandle uttale til jordbruksforhandlingene 2019 er satt til **onsdag 25.mars og torsdag 26. mars**.

SAK 35 /2019: Arbeidsplan og møtedatoer for styret 1. halvår 2020

Vedtak: Styremøtene og andre aktiviteter blir på de datoene som er fastsatt:

- **Januar: Telefonstyremøte hvis behov**
- **Tirsdag 4. februar: Styremøte** Årsmelding, regnskap, sakliste, program, årsmøtesaker
- **Tirsdag 3. mars: Styremøte** med samvirke om uttale jordbruksforhandlingene.
- **Onsdag 1. april: Styremøte.** Dato fastsettes på styremøte i februar
- **Onsdag 27. mai: Styremøte og møte med årsmøteutsendingene** til NB-årsmøtet 10.-11. juni.
- **November: Ledermøtet 2020.** Holdes i midten november. Tid og sted fastsettes senere.

Saksutredning:

- Fylkesårsmøtet er på Alexandra Hotell i Molde fredag 6. mars og lørdag 7. mars. Landbrukskonferanse på dagtid, fylkesårsmøtet fra fredag kl. 17.00 til lørdag kl. 14.00.
- Sakspapir/årsmelding m.m. sendes senest onsdag 26. februar (ikke postlevering lørdag)
- Det må holdes et styremøte i uke 7 eller 8 i februar for behandling av årsmelding, regnskap, sakliste, program og saker til årsmøtet.
- Trykking årsmelding bør starte senest mandag 24. februar.
- **Datoer styremøte i januar, februar og mars**
- **Januar?? Styremøte** Det har ikke alltid vært holdt styremøte i januar (avhengig av saker som kommer på nyåret). Noen år er første styremøte holdt første / andre uka i februar. Styret kan spikre en styredato i januar, men senere avgjøre om møtet skal holdes.
- **Februar Styremøte** I uke 7 (eller uke 8) i februar må det holdes styremøte for årsmøtesaker som årsmelding, regnskap, sakliste, program og saker til årsmøtet. (Det er vinterferie i skolen i uke 8 – (17. – 21. februar 2020)
- **Mars Styremøte** med samvirke om uttale jordbruksforhandlingene.
Lokallagas frist for uttale er 14. februar. Norges Bondelag sender ut fylkesvise rapporter basert på lokallagas svar via QuestBack. Fylkeslaga sin frist for å sende uttale til Norges Bondelag er **13. mars**. Hvis styret vil ha møtet etter årsmøtet 6. og 7. mars, kan vi ha programpost i årsmøtet der utsendingene kommer med innspill til styret.
Alt 1: Møtet med samvirke holdes i uke 11 (9.-13. mars)
Alt 2: Møtet med samvirke holdes i uke 10 (2.-6. mars)
- **Styremøte i april**
Påska er fra søndag 5. april til mandag 13. april.
Fastsettelse av dato kan utsettes til styremøtet i februar.
- **Styremøte i mai**
Styremøte og møte med årsmøteutsendingene **i uke 22 i mai** eller uke 23 i juni (Årsmøtet Norges Bondelag er på Lillehammer onsdag 10. og torsdag 11. juni)
- **Ledermøtet november 2020:**
Tid og sted kan fastsettes senere.

Kommentert i styret:

Bør ha en strategidrøfting i styret om mål og hva vi vil. Settes opp som sak i mars eller april

SAK 36/2019: Evaluering av ledermøtet 15.-16. november 2019

Vedtak: Styret tar med seg det som kom fram i styret i sitt videre arbeid. Styret er godt fornøyd med arrangementet og sitter igjen med et positivt helhetsinntrykk. Både faglig og sosialt ble det et vellykket ledermøte med mye faglig påfyll. Et godt program ga motivasjon og inspirasjon til arbeidet i Bondelaget. Styret fikk gode tilbakemeldinger på opplegget med gruppearbeid.

Saksutredning:

Totalt deltok det 54 personer på ledermøtet i Averøy og Kristiansund fredag 15. og lørdag 16. november. Av disse 36 tillitsvalgte fra 21 lokale bondelag, 8 tillitsvalgte fra fylkesstyret/ vara, 4 fra fylkeskontoret, leder i valgnemnda, årsmøteordfører og 4 innledere/gjester.

11 lokale Bondelag stilte med to eller flere deltakere, totalt 17 personer ekstra. Som en viktig del av Bondelagets satsing på tillitsvalgte på alle plan i organisasjonen, oppmodet fylkeslaget i invitasjonen alle lokale Bondelag i M&R om å møte med så mange styremedlemmer som mulig. Kostnader ved ekstra deltakelse fra lokallagene utover en deltaker dekkes av Aktive Lokallagsmidler.

Fra Norges Bondelag deltok styremedlem John-Erik Skjellnes Johansen, Nordland og prosjektleder i næringspolitisk avdeling, Svein Guldal.

Oppsummering program:

- Frammøte med lunsj, presentasjon av deltakerne og velkomst til Averøy på Bjartmars Favorittkro på Kårvåg. Fylkesleder Konrad Kongshaug ønsket velkommen til Averøy.
- Gardsbesøk hos fylkesleder Konrad Kongshaug (storfekjøtt, beiting)
- Gardsbesøk hos Finn Roger og Frank Erik Trodal (robotfjøs, fornybar energi, solceller)
- Fredag ettermiddag ankomst og innsjekking Thon Hotell Kristiansund.
- Framtidig energibruk i landbruket? v/ prosjektleder for klima, energi og bioøkonomi i næringspolitisk avdeling i Norges Bondelag, Svein Guldal.
- Før middag fredag kveld fikk forsamlinga god underholdning av elever ved musikklinja ved Atlanten videregående skole.
- Lørdag morgen startet ledermøtet med fokus på Bondelagets arbeid med næringspolitisk program for perioden 2020-2024.
- Fylkesleder Konrad Kongshaug innledet om framtidslandbruket sett fra Møre og Romsdal.
- Styremedlem Norges Bondelag, John-Erik Skjellnes Johansen, Nordland, tok for seg samme tema sett fra Norges Bondelag
- Deretter gikk forsamlingen i gruppearbeid om framtidslandbruket, etterfulgt av presentasjon og åpen diskusjon i plenum om arbeidet i gruppene.
- Leder møtet ble avsluttet med kort orientering om «Mitt Lokallag», lokallagenes time og Åpen Post, der ulike temaer ble tatt opp.

Omtale/bilder lagt ut **Heimeside 19.11.2019: Samlet til ledermøte i Averøy og Kristiansund**
Vel 55 tillitsvalgte fra lokallagene og fylkeslaget, gjester og innledere deltok på det årlige ledermøtet i Møre og Romsdal Bondelag 15. og 16. november, som i år var lagt til Averøy og Kristiansund. Nok en gang ble det et faglig og sosialt vellykket ledermøte med faglig påfyll, motivasjon og inspirasjon til arbeidet i Bondelaget.

Kommentert i fylkesstyret:

- *Gruppearbeidet positivt, gode samtaler i gruppene.*
- *Gruppestørrelse er viktig, ikke for mange i gruppene. Gruppearbeid gjør at folk ikke blir passiv. Deltakerne føler at de blir hørt og lyttet til.*
- *Viktig med tema på ledermøtene der vi ser framover.*
- *Gardsbesøk, kanskje nok med ett gardsbesøk.*
- *Vurdere besøk hos andre enn det vi driver med selv, besøke andre næringer/bedrifter.*

SAK 37/2019: Fylkeslagets økonomi – rapport pr 10. desember 2019

Vedtak: Framlagt økonomirapport tas til orientering.

Regnskap 10. des 2019	Regnskap	Budsjett 2019			Regnskap 2019		
Avdeling	2018	Inntekter	Kostnader	Netto	Inntekter	Kostnader	
8101 Generelt	808 085	804 000	0	804 000	810 400	9 345	801 055
8103 Fylkesleder	0	319 000	319 000	0	319 000	135 027	183 973
8105 Opplæring tillitsvalgte	89 060	112 000	82 000	30 000	114 000	2 500	111 500
8110 Styret	-461 957	0	425 000	-425 000	0	435 752	-435 752
8112 Ledermøtet	-114 664	0	131 000	-131 000	0	160 427	-160 427
8113 Årsmøtet	-148 645		150 000	-150 000	0	167 352	-167 352
8119 Valgnevnda	-24 884	0	40 000	-40 000	0	66 108	-66 108
8122 Landbrukskonferansen	-102	80 000	110 000	-30 000	81 350	104 628	-23 278
8123 Matfestivalen	-12 000	0	0	0	0	0	0
8125 Utadretta informasjon	-11 413	0	40 000	-40 000	0	3 476	-3 476
8128 Bedre og økt beiting	0	0	0	0	550 061	569 838	-19 777
8129 HMS-seminar	0	0	0	0	0	0	0
8130 Refusjoner	32 000	30 000	0	30 000	0	0	0
8131 Støtte og gaver	-980	0	0	0	0	8 165	-8 165
8132 Unge bønder	-110 598	160 000	100 000	60 000	89 600	71 560	18 040
8135 Møter og kurs.	-29 792	0	33 000	-33 000	0	24 567	-24 567
8136 Kurs- og arrangem.-utg.	76 236	0	40 000	-40 000	11 550	98 947	-87 397
8140 Aktive lokallagsmidler	0	275 563	275 563	0	275 563	0	275 563
8146 FARM	0				200 000	322 027	-122 027
	70 411	1 780 563	1 745 563	35 000	2 451 524	2 179 719	271 805

Økonomirapport 10.12.2019

- Avdeling 8103 fylkesleder: Må sjekke om det er riktig. Tror det er brukt mer penger.
- Avdeling 8110 Styret: Her er det brukt mye penger
- Avdeling 8112 Ledermøte: Kr 50 000 overføres fra aktive lokallagsmidler.
- Avdeling 8119 Valgnevnda: Overforbruk på kr 26 108 i forhold til budsjett.
- Avdeling 8122 Landbrukskonferansen: Fått tilsagn på kr 80 000 fra Landbruksselskapet. Slik ser ut nå går vi kr 23 278 i underskudd. Det er kr 6 722 mindre underskudd enn budsjettet.
- Avdeling 8125 Utadretta informasjon: Kr 976 til innkjøp av landbrukskalender.
- Avdeling 8128 Bedre og økt beite i Møre og Romsdal: Prosjektet avsluttet i 2019 – etter 6 år.
- Avdeling 8131 Støtte og gaver: Kr 6 300 til innkjøp av bøker fra Bygdekvinnelaget.
- Avdeling 8132 Unge bønder: Vi får overført kr 30 000 fra fylkesmannen og deretter vi Tine, Nortura og Felleskjøpet bli fakturert for kostnader.
- Avdeling 8135 Møter og kurs: Utgifter til grøntutvalg og skoleutvalg Gjermundnes.
- Avdeling 8136 Kurs- og arrangementsutgifter: Mye aktivitet i 2019. Kr 40 000 i kostnad til kulturlandskapskonferansen på Sæbø blir dekket av aktive lokallagsmidler.
- Avdeling 8146 FARM: Vi får kr 80 000 i tilskudd fra fylkeskommunen.

Kommentert i styret:

- *Bruker vel mye penger på FARM-konferansen i forhold til landbrukskonferansen i mars. Litt utydelig hva som er målet med FARM-samarbeidet, og vi må ha et tydelig budsjett. Få fram at kobles opp mot arbeidet med Grønn Forskning i Midtnorsk Landbruksråd Samarbeid grønn og blå sektor er viktig, slik sett er FARM nyttig konferanse for landbruket, men da ha gode saker. Må ha fokus på kostnader og tema som nyttig for landbruket. Invitere Oddvar Mikkelsen og Momentum til styremøtet i februar for drøfting. Fylkeskontoret legger fram en sak til styremøtet*
- *Nestleder skal ha utbetalt sin årlige godtgjørelse, jfr vedtak på fylkesårsmøtet i mars.*